

УДК 347.9

DOI [https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1\(40\)-7](https://doi.org/10.32782/2304-1587/2025-27-1(40)-7)

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НОТАРІУСА У СФЕРІ МЕДІАЦІЇ

Мироненко Марина Олександрівна

аспірант кафедри конституційного і адміністративного права,

Державне некомерційне підприємство «Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7936-5242>

Стаття присвячена дослідженню діяльності нотаріуса у сфері медіації. Автор проаналізував правовий статус, функції та сфери діяльності нотаріуса-медіатора в системі альтернативного вирішення конфліктів. Нормативною основою поєднання функцій нотаріуса та медіатора є Закон України «Про нотаріат» і Закон України «Про медіацію». Нотаріус під час проведення медіації діє як нейтральний посередник, а не як державний уповноважений. Права нотаріуса-медіатора включають повноваження самостійно визначати методiku проведення медіації, отримувати інформацію про спір, вилучувати документи, складати проекти документів. До обов'язків належать дотримання нейтральності, неупередженості та забезпечення конфіденційності. Для набуття статусу медіатора нотаріус проходить базову підготовку щонайменше 90 годин навчання, включаючи не менше 45 годин практичних занять. Функції нотаріуса-медіатора охоплюють комунікативну, організаційну, аналітичну, документальну та правозахисну сфери. Медіаційна діяльність нотаріуса застосовується у цивільних, сімейних, спадкових, господарських, земельних і житлових правовідносинах. Головною перевагою нотаріальної медіації визначено можливість надання юридичного підтвердження досягнутим домовленостям через нотаріальне посвідчення угоди. Участь нотаріуса як медіатора має переваги через комплексну правову компетенцію, досвід оформлення правочинів і гарантії дотримання прав усіх сторін. Міжгалузевий характер медіаційних угод підкреслює унікальну роль нотаріуса в забезпеченні їх комплексності. Нотаріальне посередництво надає комплексну правову допомогу громадянам і сприяє розвантаженню судової системи. Розвиток нотаріальної медіації потребує вдосконалення взаємодії між нотаріатом і судовою системою. Автор запропонував механізми інтеграції примирних процедур у традиційні способи захисту прав громадян. Дослідження підтверджується міжнародною практикою ефективності медіації у правових системах різних країн. Особлива увага приділена формалізованому оформленню результатів медіації. Юридична сила нотаріально посвідченої медіаційної угоди наближається до судового рішення. Автор розглянув практичні приклади застосування нотаріальної медіації у вирішенні конфліктів різних галузей права. Поєднання фасилітаційних технологій із юридичним оформленням угод створює унікальні переваги нотаріального посередництва.

Ключові слова: нотаріус, медіація, нотаріальна медіація, альтернативне вирішення спорів, нотаріус-медіатор, правовий статус, нотаріальне посвідчення, міжгалузеві спори.

Myronenko Maryna. General Theoretical Characteristics of Notary's Activities in the Field of Mediation

The article is devoted to the study of notary activities in the field of mediation. The author analyzed the legal status, functions, and spheres of activity of a notary-mediator in the alternative dispute resolution system. The Law of Ukraine "On Notary" and the Law of Ukraine "On Mediation" serve as the regulatory basis for combining notary and mediator functions. During mediation, the notary acts as a neutral intermediary rather than a state authorized official. The rights of a notary-mediator include the authority to independently determine the methodology of mediation, obtain information about disputes, request documents, and draft document projects. Obligations include maintaining neutrality, impartiality, and ensuring confidentiality. To acquire mediator status, a notary undergoes basic training of at least 90 hours, including no less than 45 hours of practical training. The functions of a notary-mediator cover communicative, organizational, analytical, documentary, and legal protection areas. The mediatory activity of a notary applies to civil, family, inheritance, commercial, land, and housing legal relations. The main advantage of notarial mediation is the ability to provide legal confirmation of agreements reached through notarial certification. The participation of a notary as a mediator has advantages through comprehensive legal competence, experience in formalizing legal transactions, and guarantees of protecting the rights of all parties. The inter-branch nature of mediation agreements emphasizes the unique role of notaries in ensuring their complexity. Notarial mediation provides comprehensive legal assistance to citizens and helps reduce the burden on the judicial system. The development of notarial mediation requires improving interaction between the notary system and the judicial system. The author proposed mechanisms for integrating conciliation procedures into traditional ways of protecting citizens' rights. The research is supported by international practice of mediation effectiveness in legal systems of different countries. Special attention is paid to the documentation of mediation results. The legal force of a notarially certified mediation agreement approaches that of a court decision. The author examined practical examples of notarial mediation application in resolving conflicts across various branches of law. The combination of facilitation technologies with legal formalization of agreements creates unique advantages for notarial mediation.

Key words: notary, mediation, notarial mediation, alternative dispute resolution, notary-mediator, legal status, notarization, cross-sectoral disputes.

Вступ. Розвиток альтернативних способів вирішення правових конфліктів є важливим напрямом удосконалення правової системи України. Особливої уваги набуває інтеграція медіації у традиційні правові

інститути. До таких інститутів належить нотаріат. Міжнародна практика підтверджує ефективність медіації у різних сферах правовідносин. У Бельгії медіація демонструє приблизно 75% успішності в комерційних та цивільних справах [1]. У Канаді медіація є важливим інструментом у вирішенні колективних трудових спорів – між 2013 та 2020 роками медіатори успішно врегулювали 95% таких випадків без страйків чи локаутів [2]. У Сполучених Штатах медіація також широко застосовується – у Південному окрузі Нью-Йорка середній рівень врегулювання справ через медіацію становить 70% [3]. Українське законодавство про медіацію створює правове підґрунтя для професійного зростання нотаріусів у сфері посередництва. Поєднання функцій нотаріуса та медіатора формує унікальне правове явище, що потребує глибокого осмислення. Важливо дослідити його правову природу, внутрішню будову та потенціал застосування в сучасних умовах розвитку суспільних відносин в Україні.

Матеріали та методи. Емпіричну базу дослідження склали нормативно-правові акти України, що регулюють нотаріальну діяльність та медіацію, зокрема Закон України «Про нотаріат», Закон України «Про медіацію», процесуальні кодекси України, а також наукові праці вітчизняних учених з проблематики альтернативного вирішення спорів та нотаріальної практики, зокрема роботи К. Токаревої, Н. Гресь, О. Коротюка, В. Резнікової та інших дослідників. У процесі дослідження були використані загальнонаукові методи (аналіз, синтез, системний підхід) для визначення сутності та структури діяльності нотаріуса у сфері медіації. Спеціально-юридичні методи (формально-юридичний, порівняльно-правовий) застосовувались для аналізу нормативно-правової бази та виявлення особливостей правового статусу нотаріуса-медіатора. Функціональний метод дозволив дослідити багатоаспектність медіаційних повноважень нотаріуса в різних галузях приватного права.

Мета дослідження – здійснити загальнотеоретичну характеристику правового статусу, функцій та сфер діяльності нотаріуса як медіатора у системі альтернативного вирішення міжгалузевих приватноправових конфліктів.

Результати. Нормативне підґрунтя поєднання функцій нотаріуса та медіатора в Україні закладене законодавчими положеннями, що регламентують нотаріальну діяльність. Закон України «Про нотаріат» №3425-ХІІ від 02.09.1993 у ст. 3 надає нотаріусу право займатися медіаторською діяльністю паралельно з викладацькою, науковою та творчою роботою [4]. Варто наголосити, що попри відмінну правову природу нотаріальної діяльності та медіації, законодавець передбачив можливість їх гармонійного суміщення. Згідно із Законом України «Про медіацію» №1875-ІХ від 16.11.2021, медіатором визнається спеціально підготовлена нейтральна, незалежна фізична особа, яка здійснює посередництво у вирішенні конфліктів [5]. Безперечно, таке законодавче поєднання функцій створює перспективні шляхи розвитку обох правових інститутів та значно розширює інструментарій для ефективного вирішення правових конфліктів у суспільстві.

Особливості правового статусу нотаріуса при здійсненні медіації розкриваються через унікальне поєднання двох автономних професійних ролей. Під час проведення медіації нотаріус виступає не державним уповноваженим, який забезпечує правомірність юридичних дій, а нейтральним посередником, що сприяє досягненню консенсусу між сторонами. Така дуальність статусу вимагає виразного розмежування функцій та повноважень у кожній ролі. О. Коротюк слушно відзначає, що виконання функцій медіатора становить самостійну діяльність, не пов'язану з основними повноваженнями нотаріуса за Законом України «Про нотаріат» [6, с. 69–70]. На наш погляд, саме усвідомлення відмінностей між даними статусами дозволяє нотаріусу ефективно перемикатися між ролями без змішування функцій. Для набуття статусу медіатора нотаріус проходить базову підготовку згідно зі ст. 10 Закону України «Про медіацію» – щонайменше 90 годин навчання, включаючи не менше 45 годин практичних занять [5]. Втім, важливо підкреслити, що успішне виконання функцій медіатора потребує від нотаріуса глибокого розуміння принципових відмінностей у підходах та методах роботи, властивих обома видам професійної діяльності.

Права особи, яка поєднує нотаріальну практику та медіацію, формуються на основі поєднання правових можливостей двох професій. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про медіацію», такий фахівець має повноваження самостійно визначати методику проведення процедури та отримувати необхідну інформацію про спір від учасників конфлікту. Варто зазначити, що правовий статус нотаріуса, який здійснює медіацію, також підкріплюється положеннями Закону України «Про нотаріат», який у ст. 4 надає право вилучати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, складати проекти документів, а також давати роз'яснення з правових питань. Більше того, нотаріус-медіатор може ініціювати процедуру примирення, якщо під час виконання своїх основних функцій виявляє потенційний чи наявний конфлікт між сторонами правовідносин. Важливою перевагою є можливість отримання окремої винагороди за проведення медіації, що за своєю правовою природою відрізняється від оплати нотаріальних дій. Закон України «Про медіацію» передбачає відповідну оплату, а статті 3 та 4 Закону України «Про нотаріат» закріплюють право на отримання винагороди за надання додаткових послуг правового характеру. Паралельно з правами, законодавство закріплює систему обов'язків нотаріуса, який проводить медіацію. Ст. 12 Закону України «Про медіацію»

встановлює вимоги дотримання нейтральності, неупередженості та забезпечення конфіденційності отриманої інформації протягом усієї процедури. У разі виникнення обставин, що можуть поставити під сумнів нейтральність, медіатор має право відмовитися від подальшого ведення примирної процедури. Водночас виникає обов'язок повідомляти сторони про будь-які фактори, здатні вплинути на об'єктивність, і призупиняти процес у випадку конфлікту інтересів [4; 5].

На нашу думку, право на відмову від проведення медіації потребує додаткової нормативної конкретизації. Необхідно чітко визначити підстави для реалізації такого права. Зокрема необхідно встановити: вичерпний перелік обставин, які можуть бути підставою для відмови; процедуру оформлення такої відмови; наслідки для сторін переговорного процесу; можливість передачі справи іншому посереднику та відповідальність за необґрунтовану відмову від продовження розпочатої процедури. Зауважимо, що належне документування процесу медіації органічно доповнює професійні навички нотаріуса з ведення документації, створюючи синергетичний ефект у виконанні обох функцій.

К. Белінська висловлює цікаву позицію, що нотаріус, вирішуючи цивільно-правові конфлікти у межах своїх основних функцій, фактично виконує медіаційні повноваження [7, с. 95]. Ми частково погоджуємося з такою думкою, однак вважаємо за необхідне наголосити, що роль повноцінного медіатора передбачає застосування спеціальних комунікативних технік та методів фасилітації, які істотно розширюють традиційний нотаріальний інструментарій та вимагають додаткових компетенцій для належного виконання всіх обов'язків у сфері медіації.

Функції нотаріуса-медіатора охоплюють п'ять взаємопов'язаних напрямів. Вони відображають сутність інтеграції двох професійних сфер – нотаріальної діяльності та медіації. По-перше, комунікативна функція. Вона полягає в налагодженні діалогу між сторонами конфлікту. Медіатор створює атмосферу довіри та допомагає учасникам знайти компромісне рішення. По-друге, організаційна функція, яка полягає в чіткому структуруванні процесу медіації. До неї належить планування етапів процедури та контроль за дотриманням установлених правил. По-третє, аналітична функція пов'язана з аналізом причин конфлікту. Медіатор виявляє інтереси кожної зі сторін і шукає варіанти розв'язання спору, що будуть вигідні для всіх. По-четверте, документальна функція, яка передбачає фіксацію домовленостей. Вона ґрунтується на нотаріальному досвіді та охоплює оформлення угоди за результатами примирення. По-п'яте, правозахисна функція – гарантує захист прав і законних інтересів усіх учасників медіації.

А. Хребтова переконливо доводить, що впровадження медіації у нотаріальну практику значно розширює професійні можливості нотаріусів та сприяє розвитку альтернативного вирішення спорів в Україні [8, с. 128]. На наш погляд, ефективна реалізація зазначених функцій вимагає від нотаріуса не лише ґрунтовної теоретичної підготовки у сфері медіації, але й розвитку специфічних комунікативних і психологічних навичок, які органічно доповнюють традиційні юридичні компетенції та дозволяють забезпечити якісно новий рівень правової допомоги громадянам при вирішенні різноманітних конфліктів.

Діяльність нотаріуса-медіатора охоплює широкий спектр правовідносин, демонструючи універсальний характер медіації як способу вирішення конфліктів. Закон України «Про медіацію» у ст. 3 встановлює застосування медіаційної процедури для запобігання майбутнім конфліктам або врегулювання наявних спорів у цивільних, сімейних, трудових, господарських, адміністративних правовідносинах [5]. Ключовою перевагою нотаріальної медіації є можливість не лише залагодити конфлікт, але й надати юридичного підтвердження досягнутим домовленостям через нотаріальне посвідчення угоди. Зважаючи на багатогранність правової компетенції нотаріуса, створюються унікальні передумови для ефективного вирішення комплексних правових конфліктів, що одночасно стосуються різних галузей права. Таким чином, міжгалузевий підхід дозволяє забезпечити комплексне врегулювання всіх аспектів конфліктної ситуації в межах єдиної медіаційної процедури.

У сфері цивільно-правових відносин медіаційні компетенції нотаріуса ефективно застосовуються при врегулюванні розбіжностей щодо виконання договірних зобов'язань, операцій з нерухомістю, визнання права власності та поділу спільного майна. Наприклад, при суперечках між співвласниками квартири нотаріус-медіатор допомагає досягти згоди щодо порядку користування житлом і надалі оформляє відповідний договір. Сімейно-правові конфлікти становлять значну частку потенційних справ для нотаріуса-медіатора, охоплюючи питання розлучення, поділу подружнього майна, визначення місця проживання дитини та стягнення аліментів. Вважаємо слушною пропозицію науковців запровадити обов'язкові інформаційно-оціночні зустрічі з медіатором для окремих категорій сімейних спорів, особливо тих, що стосуються поділу майна подружжя та питань виховання дітей [9, с. 32]. Така практика могла б суттєво розвантажити судову систему та забезпечити більш гармонійне вирішення сімейних конфліктів.

Спадкові правовідносини, які традиційно належать до сфери нотаріальної компетенції, одночасно формують продуктивне поле для застосування медіаційних технік. При розв'язанні спорів щодо розподілу спадкового майна нотаріус-медіатор допомагає спадкоємцям знайти взаємоприйнятне рішення з урахуванням

інтересів усіх сторін. На наш погляд, основна перевага нотаріальної медіації у спадкових спорах полягає в можливості оперативного юридичного оформлення досягнутих домовленостей та уникнення тривалих судових процесів, які часто руйнують родинні стосунки.

У господарській сфері медіативні навички нотаріуса успішно застосовуються при врегулюванні корпоративних конфліктів, спорів між бізнес-партнерами та питань виконання комерційних контрактів. Господарський процесуальний кодекс України у ч. 7 ст. 46 передбачає можливість примирення сторін через медіацію на будь-якій стадії судового процесу з оформленням результату у вигляді мирової угоди [10].

Земельні та житлові правовідносини становлять важливу сферу застосування нотаріальної медіації. Професійні знання нотаріуса у даній галузі набувають особливої цінності. Спори щодо встановлення меж земельних ділянок, сервітутів та користування спільною власністю вимагають збалансованого підходу з урахуванням інтересів численних учасників. В. Резнікова обґрунтовано вказує на ефективність медіаційних процедур при вирішенні земельних спорів. Медіація приносить користь суб'єктам господарювання під час оформлення договорів оренди земельних ділянок [11, с. 13]. У практичній площині зазначене може виглядати так: при конфлікті між фермерським господарством та власниками земельних паїв нотаріус-медіатор сприяє досягненню компромісу щодо умов оренди та використання землі, а потім надає юридичної сили досягнутим домовленостям. Беззаперечна перевага нотаріальної медіації у таких випадках – це глибоке розуміння нотаріусом земельного та господарського законодавства у поєднанні з навичками ведення багатосторонніх переговорів.

Участь нотаріуса як медіатора у вирішенні міжгалузевих конфліктів має істотні переваги порівняно з іншими видами посередництва. Насамперед нотаріус володіє комплексною правовою компетенцією, що охоплює різні галузі приватного права та дозволяє правильно оцінювати юридичні наслідки потенційних рішень. Крім того, практичний досвід документального оформлення правочинів різного характеру забезпечує належне юридичне закріплення досягнутих домовленостей. Нотаріус також виступає незалежним гарантом дотримання прав усіх учасників конфлікту, забезпечуючи законність та виконуваність медіаційної угоди. К. Токарева та В. Теремецький слушно наголошують на особливій актуальності нотаріального посередництва в сучасних умовах, коли судові механізми працюють з підвищеним навантаженням. Більше того, у транскордонних спорах нотаріус-медіатор враховує особливості міжнародного права при врегулюванні конфліктів між особами з різних країн, що набуває особливого значення в умовах глобалізації та зростаючої мобільності громадян [12, с. 5].

Міжгалузевий характер медіаційних угод підкреслює унікальну роль нотаріуса в забезпеченні їх комплексності та правової надійності. Враховуючи тісне переплетіння приватноправових відносин, угода за результатами медіації часто інтегрує питання з різних галузей права. Показовим прикладом слугує врегулювання сімейного конфлікту, коли медіаційна угода одночасно охоплює положення щодо розірвання шлюбу, поділу спільного майна, порядку утримання дітей, користування житлом та розподілу земельної ділянки. Нотаріус, маючи щоденний досвід роботи у цих сферах, органічно поєднує різні елементи врегулювання спору, забезпечуючи юридичну чіткість і повноту угоди. Цивільний процесуальний кодекс України у ч. 7 ст. 49 закріплює можливість примирення сторін через медіацію з оформленням результату мировою угодою [13]. Переконані, що нотаріальне посвідчення надає медіаційній угоді особливого правового статусу, наближаючи її за юридичною силою до судового рішення та спрощуючи виконання досягнутих домовленостей. Подальший розвиток нотаріальної медіації має супроводжуватися вдосконаленням взаємодії між судовою системою та нотаріатом для максимальної ефективності вирішення складних міжгалузевих конфліктів на всіх етапах їх розвитку.

Висновки. Нотаріальна медіація поєднує публічно-правові повноваження нотаріуса та приватноправові функції посередника. Законодавче регулювання медіаційної діяльності формує підґрунтя для розвитку альтернативних способів вирішення спорів. Медіаційні компетенції суттєво розширюють професійний інструментарій нотаріуса, а значимість нотаріального посередництва виявляється у наданні комплексної правової допомоги громадянам. Поєднання фасилітаційних технологій із юридичним оформленням угод створює унікальні переваги. Міжгалузевий характер приватноправових конфліктів зумовлює особливу цінність нотаріального посередництва, оскільки професійна підготовка нотаріуса забезпечує ефективне розв'язання багатоскладових спорів з подальшим нотаріальним посвідченням медіаційних угод. Перспективним напрямом розвитку нотаріальної медіації вбачається вдосконалення механізмів взаємодії нотаріату із судовою системою для інтеграції примирних процедур у традиційні способи захисту прав та інтересів громадян.

Література:

1. Mediation. *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs*. URL: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/challenges-and-resilience/late-payment/mediation-pilot-construction/mediation_en (дата звернення: 03.04.2025).

2. Evaluation of the Federal Mediation and Conciliation Service. *Canada.ca*. URL: <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/corporate/reports/evaluations/federal-mediation-conciliation-service-phase-2.html> (дата звернення: 03.04.2025).
3. Report of the Mediation Program. *U.S District Court*. URL: <https://nysd.uscourts.gov/sites/default/files/pdf/Mediation/Mediation%20Program%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202022.pdf> (дата звернення: 03.04.2025).
4. Пронотаріат: Закон України від 02.09.1993 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 02.04.2025).
5. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 02.04.2025).
6. Коротюк О. Особливості правового статусу нотаріуса як медіатора. *Ірпінський юридичний часопис*. 2022. № 2(9). С. 67–77.
7. Белінська К. Перспективи розвитку нотаріату в Україні шляхом надання нотаріусам функції медіатора. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2017. № 3 (93). С. 93–95.
8. Хребтова А. Роль нотаріуса в системі альтернативного вирішення спорів: теоретичні засади та практичні аспекти. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: право*. 2024. № 86 ч.4. С. 124–129.
9. Медіація у цивільних та господарських справах : проєкт / Б. Маан та ін. 2021. 44 с. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/615/5ac/7a6/6155ac7a6e5a3765926585.pdf> (дата звернення: 03.04.2025).
10. Господарський процесуальний кодекс України : Кодекс України від 06.11.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 03.04.2025).
11. Резнікова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2012. № 90. С. 10–15.
12. Teremetskyi V., Tokarieva K. Prospects for the Development of Mediation Institute in Notarial Activities. *Archives des Sciences*. 2024. Vol. 74, no. 2. P. 1–6. <https://doi.org/10.62227/as/74201>.
13. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV : станом на 1 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 03.04.2025).

References:

1. Mediation. (n.d.). *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs*. Retrieved from: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/challenges-and-resilience/late-payment/mediation-pilot-construction/mediation_en [in English].
2. Evaluation of the Federal Mediation and Conciliation Service. (2022). *Canada.ca*. Retrieved from: <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/corporate/reports/evaluations/federal-mediation-conciliation-service-phase-2.html> [in English].
3. Report of the Mediation Program. (2023). *U.S District Court*. Retrieved from: <https://nysd.uscourts.gov/sites/default/files/pdf/Mediation/Mediation%20Program%20Annual%20Reports/Annual%20Report%202022.pdf> [in English].
4. Zakon Ukrainy “Pro notariat” [Law of Ukraine “On Notary”]. (2025) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy “Pro mediatsiiu” [Law of Ukraine “On Mediation”]. (2021) *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> [in Ukrainian].
6. Korotiuk, O. (2022). Osoblyvosti pravovoho statusu notariusa yak mediatora [Features of the Legal Status of the Notary as a Mediator]. *Irpinskyi yurydychnyi chasopys – Irpin Legal Journal*, (2(9)), 67–77. Retrieved from: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/59/57> [in Ukrainian].
7. Bielinska, K. (2017). Perspektyvy rozvytku notariatu v Ukraini shliakhom nadannia notariusam funktsii mediatora [Prospects for the development of notarial services in Ukraine by providing notaries with the function of mediators]. *Mala entsyklopediia notariusa – Small encyclopedia of a notary*, (3 (93)), 93–95. Retrieved from: <http://yurradnik.com.ua/wp-content/uploads/2017/08/Byelinska.pdf> [in Ukrainian].
8. Khrebtova, A. (2024). Rol notariusa v systemi alternatyvnoho vyrishennia sporiv: teoretychni zasady ta praktichni aspekty [The role of a notary in the system of alternative dispute resolution: theoretical principles and practical aspects]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Serii: pravo – The role of a notary in the system of alternative dispute resolution: theoretical principles and practical aspects. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: law*, (86 p. 4), 124–129. Retrieved from: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/320883/311451> [in Ukrainian].
9. Maan, B., van Ri, R., Romanadze, L., Cerhieieva, S., & Serhieiev, Yu. (2021). Mediatsiia u tsyvilnykh ta hospodarskykh spravakh [Mediation in civil and commercial matters]. Retrieved from: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/615/5ac/7a6/6155ac7a6e5a3765926585.pdf> [in Ukrainian].

10. Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Commercial Procedural Code of Ukraine]. (2025). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].

11. Rieznikova, V. (2012). Mediatsiia (poserednytstvo) yak sposib vyrishennia hospodarskykh sporiv [Mediation as a method of resolving economic disputes]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Sciences*, (90), 10–15. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKNU_Yur_2012_90_5 [in Ukrainian].

12. Teremetskyi, V., & Tokarieva, K. (2024). Prospects for the Development of Mediation Institute in Notarial Activities. *Archives des Sciences*, 74(2), 1–6. Retrieved from: <https://doi.org/10.62227/as/74201> [in English].

13. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedure Code of Ukraine] (2025). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian].